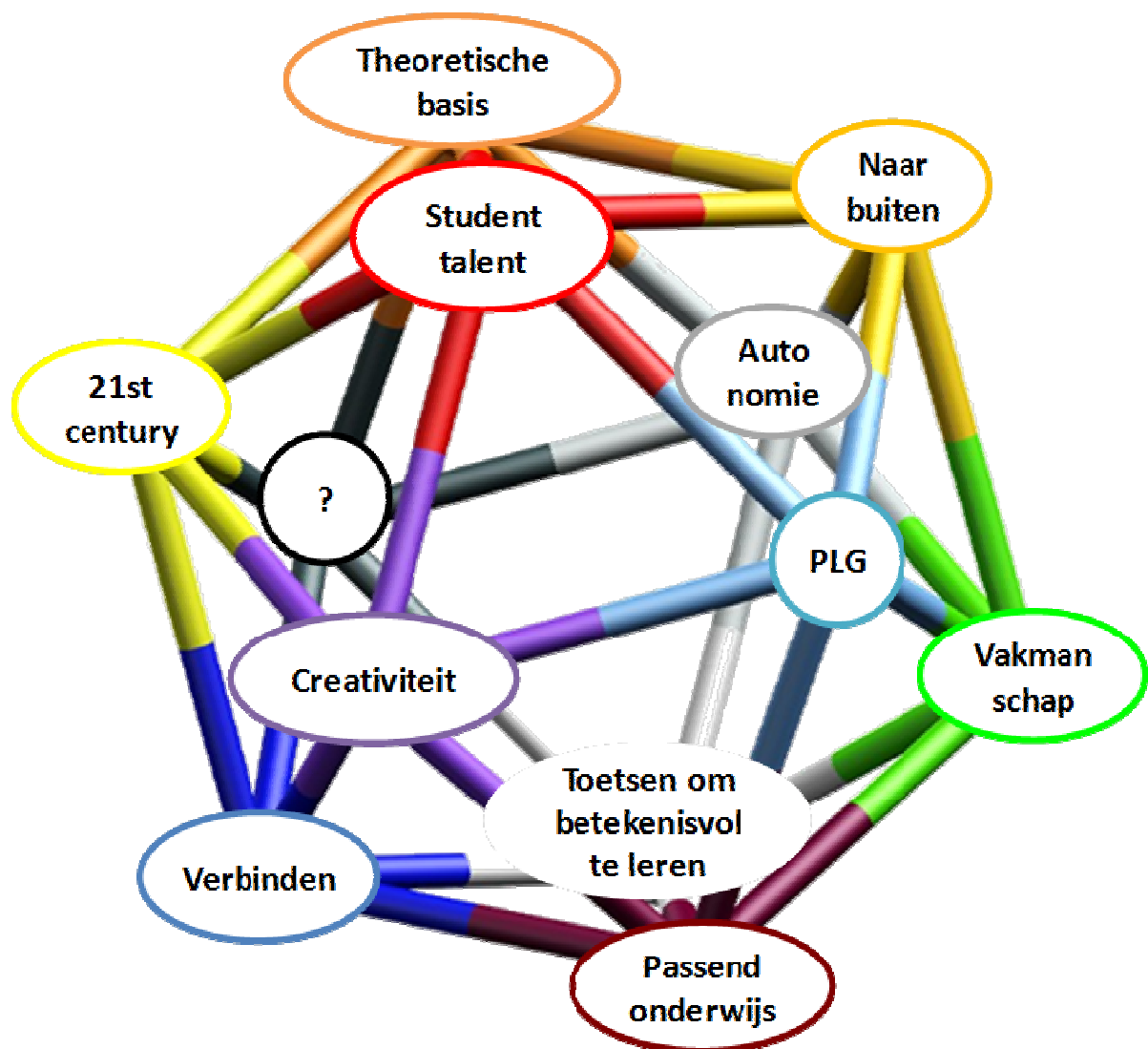

Expeditie PABO HZ: Rapport tweedaagse Brainspace 4 & 5 april 2013

Auteur:
Opdrachtgever:
Onze referentie:
Datum:

M.J.R. van de Wijnckel, Van de Wijnckel Adviezen BV
dhr. H. Zielstra, directeur Academie voor Educatie & Pedagogiek HZ
139.17.R.01
9 april 2013.

Expeditie PABO HZ:

Uitnodiging tweedaagse Brainspace

Locatie: Vlissingen, Edisonweg 4, **Lokaal PE 022**, Pabo-gang.

Donderdag 04 april	
08.30	Inloop
08.45	Welkom
09.00	Openingsronde rondom de focusvraag voor de Expeditie Pabo-HZ: <i>“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”</i>
09.15	Individuele brainstorm
09.30	Stellingenmarkt
10.10	Stellingen clusteren tot 12 topics
10.50	Topics kiezen door deelnemers + uitleg rolverdeling gespreksrondes
11.00	Gespreksronde 1: 12 topics (van 12.30 – 13.30: lunchbuffet, verzorgd door HZ)
14.30	Pauze
15.00	Gespreksronde 2: 12 topics
18.30	Gezamenlijk diner (verzorgd door HZ)
19.30	Plenaire terugkoppeling vanuit de 12 topics (statusupdate na 2 gespreksrondes)
20.30	Einde.

Vrijdag 05 april	
08.30	Inloop
09.00	Gespreksronde 3: 12 topics
12.30	Gezamenlijke Lunch (verzorgd door HZ)
13.30	Plenaire terugkoppeling: 12 groepspresentaties
14.30	Actieplan
15.30	Einde.

Ten aanzien van de focusvraag kan het zijn dat je materialen hebt, die je graag zou meenemen om jouw bijdrage aan het gesprek nog beter vorm te geven. Neem gerust alles mee waarvan jij denkt dat het belangrijk is voor het gesprek.

In de bijlagen zijn alle verslagen toegevoegd van de reeds uitgevoerde interviews.

EXPEDITIE PABO-HZ

“Op weg naar een uitdagender, betekenisvollere leeromgeving”

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplekomgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

P: (wat)

Expeditie Pabo-HZ is een proces om met alle belanghebbenden van de Pabo, waaronder docenten, studenten, leerkrachten en leerlingen, een rijke leeromgeving te creëren.

Q: (hoe)

Dit doen we door onszelf deze focusvraag te stellen: *“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplekomgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”*

1. In gestructureerde interviews worden individuele wereldbeelden geëxpliciteerd.
2. In een korte groepsbijeenkomst (25 maart) worden de verschillende wereldbeelden op team/groepsniveau met elkaar verbonden om afstemming te krijgen op de focusvraag.
3. In een 2-daagse Brainspace (4-5 april a.s.) wordt op team/groepsniveau op coherente wijze gezamenlijke/afgestemde antwoorden en oplossingen gegenereerd in relatie tot de focusvraag met als resultaat een actieplan.

R: (waarom)

Om binnen 1 en 2 jaar een significante verbetering in het functioneren van de Pabo voor haar klanten te realiseren.

Groene cirkel: Potentiality

De Pabo-HZ leidt veelzijdige leerkrachten op die toegerust zijn om in de toekomst hoogwaardig onderwijs vorm te gaan geven. Studenten zijn systeemdenkers, die een onderzoekende houding hebben en aan de basis kunnen staan van nieuwe onderwijsconcepten, die aan de eisen van de tijd voldoen. Hoog opgeleide docenten met relevante beroepservaring begeleiden de studenten en dragen mede zorg voor een leerrijke omgeving.

Rode cirkel: Capability

De verantwoordelijkheid van de student wordt groter, waardoor de betrokkenheid toeneemt. SLC is het hart van de persoonlijke begeleiding van de student. De Pabo behaalt de geformuleerde prestatieafspraken.

Blauwe cirkel: Actuality

De Pabo is een leerrijke omgeving waarin docenten geïnspireerd met studenten optrekken in cursussen, onderzoek en stage. Er is sprake van een samenhangend op elkaar afgestemd modern curriculum, geconnecteerd met het beroepenveld en dat steeds wordt bijgesteld.

Om te komen tot realisatie van de doelstelling is het nodig om fundamenteel na te denken, in dialoog met elkaar, over het curriculum van de opleiding.

Een aantal essentiële zaken zijn bepalend voor onze opleiding:

1. Demografische veranderingen in het zuidwesten van Nederland
2. Versterking praktijkgericht onderzoek in alle opleidingen van de HZ
3. Definiëring en bepaling van onderzoekslijnen, onderzoeksthema's en onderzoeksleerlijnen in het curriculum.
4. Implementatie van de kennisbasis Nederlands en Rekenen.
5. Implementatie van de overige kennisbases Aardrijkskunde, Geschiedenis, Natuur&techniek én Engels.
6. Implementatie van de kennisbases van de niet-genoemde vakken.
7. Implementatie van de generieke kennisbasis. Bepalend voor onderwijskunde, didactiek, (leer)psychologie, pedagogiek etc.
8. Invoering van moderne inzichten.
9. Studeerbaar curriculum, sterk verbonden aan de beroepspraktijk.
10. Aansluiting bij aanpalende curricula van pedagogiek en SW.
11. Versterking SLC en invoering van multi-media
12. ICT en onderwijs....
13. ....

Hoe zou een nieuw curriculum eruit moeten zien?

Verdere bepaling van stip aan de horizon:

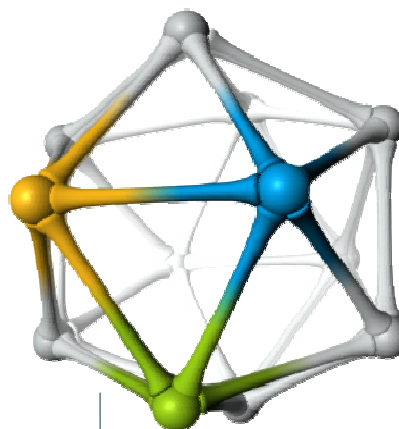
- 1) Ontwikkeling nieuw curriculum in studiejaar 2013-2014
- 2) Uitfasering "oud" curriculum
- 3) Start Pabo 1 in september 2014

Twee dagen om te praten, te discussiëren, elkaar te ontmoeten.....

Een Pabo Expeditie van formaat.....

Brainspace. Werksystemen beter laten werken.

Brainspace is een methode om zeer efficiënt en effectief in complexe situaties te managen. Een brainspace is een gefaciliteerde werkbijeenkomst van 1 tot 3 dagen voor een groep van nominaal 30 personen. Stafford Beer heeft hiervoor de genetische code uitgevonden: **Team Syntegrity** (1994). Door een strikt protocol en tijdsdruk gaat een grote groep “syntegreren”: **synergie integreren** door maximale interactie van deelnemers en topics met absolute vrijheid over de inhoud van de situatie.

12 hoekpunten = 12 topics
30 ribben = 30 deelnemers

Video:

- [“Discover the Syntegration process”](#)

Voorbeelden van Brainspaces:

- [Pabo Minor Zorg](#)
- [Veiligheidsregio Zeeland](#)

Deelnemen aan een Brainspace

Een Brainspace start met een plenaire ontmoeting om de relevante agenda met elkaar te vormen. De deelnemers zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun vraagstuk. Hun gespreksproces wordt strikt gefaciliteerd om optimaal te kunnen functioneren. Het uitgangspunt is dat de deelnemersgroep zelf het best in staat is om tot adequate oplossingen te komen. Alle deelnemers leveren verschillende en gelijkwaardige bijdragen in de Brainspace.

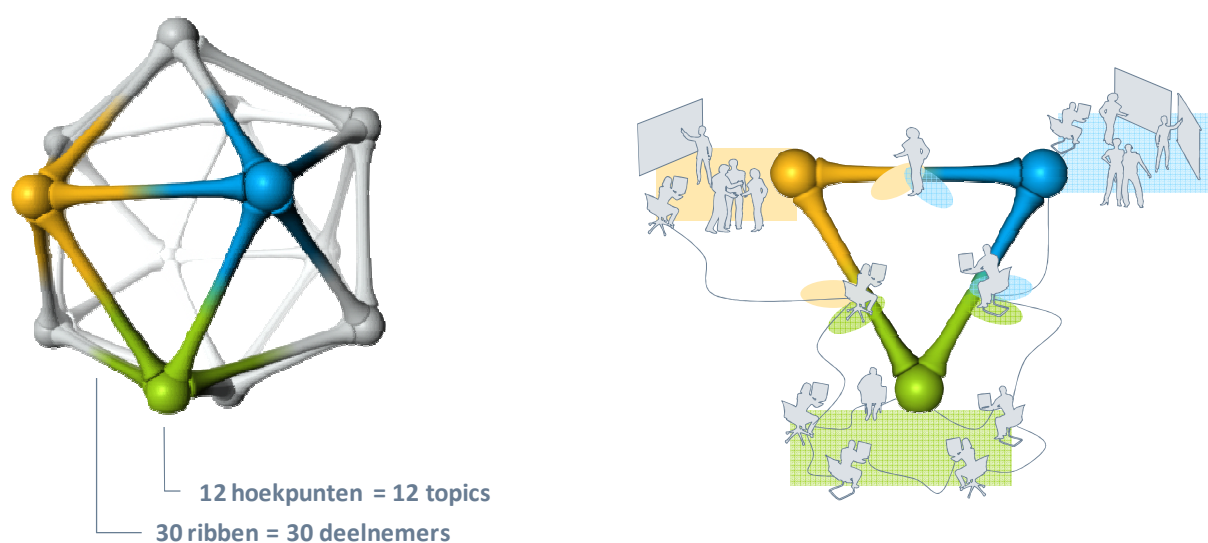
Het eerste onderdeel is bedoeld voor individuele verkenning van onderliggende ervaringen en opvattingen naar aanleiding van de openingsvraag. Dit gebeurt in een individuele brainstorm waarin iedereen ideeën genereert. Deze variëteit aan verschillende perspectieven zorgt ervoor dat deelnemers in de “flow” komen om met elkaar in gesprek te gaan.

Deelnemers gaan daarna op zoek naar dilemma's en gedeelde opvattingen over hun onderliggende problematische werkelijkheden. Hiervoor wordt een stellingenmarkt ingericht. Iedere deelnemer is vrij om stellingen in te brengen waarmee anderen het eens of oneens kunnen zijn. Op de markt komt een proces van "kopen en verkopen" op gang en iedereen is vrij zich te bewegen naar de personen en stellingen die voor hem/haar het meest relevant zijn. Een stelling wordt onderdeel van de agenda als minimaal vijf deelnemers kopen. Dit betekent dat deze personen een stelling relevant vinden en dat er aanleiding is voor gesprek op basis van overeenkomsten en verschillen. Een stellingenmarkt heeft een vaste duur van maximaal 1 uur en levert gemiddeld 20-30 verkochte stellingen op.

De laatste stap om gezamenlijk tot de agenda te komen bestaat eruit om de stellingen te clusteren en te reduceren tot een schijnbaar arbitrair aantal van 12 topics. Deze begrenzing helpt de deelnemers om de stellingen scherper met elkaar te vergelijken en te contrasteren. Ook dit onderdeel heeft een vaste duur van maximaal 1 uur. De tijdsdruk zorgt voor minimale kritische afstemming tussen de deelnemers over 12 relevante topics en er wordt gewaakt voor schijnbare consensus.

De deelnemers kiezen hun positie op een "landkaart" gebaseerd op een *icosaëder* die metaforisch de "brainspace" (vertaald "hersenuimte") van de groep voorstelt. Dit krachtenveld zorgt voor een maximale interactie tussen deelnemers, topics en rollen. Op basis van de positionering in de Brainspace vervult iedere deelnemer telkens drie verschillende rollen:

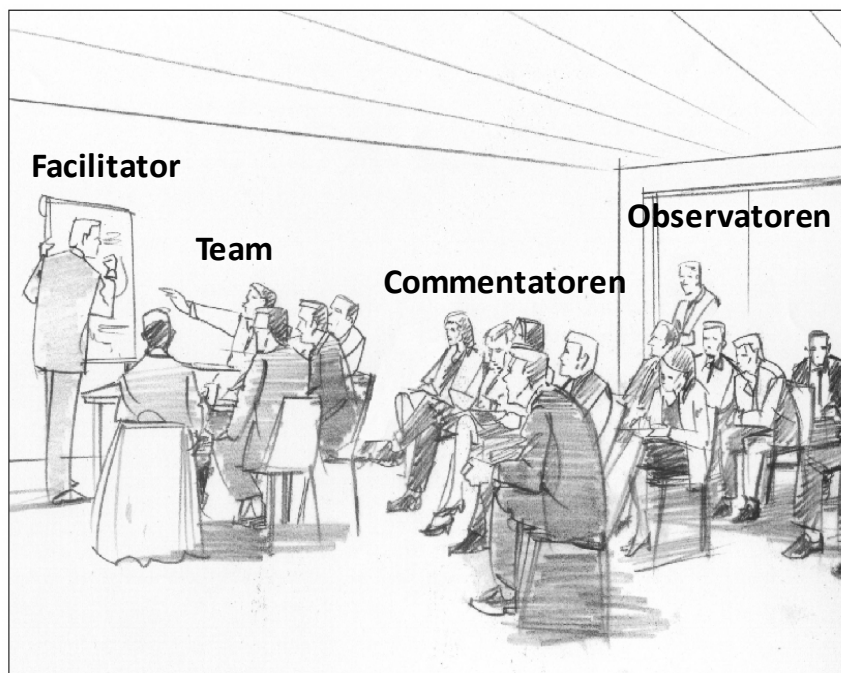
- **Teamlid** bij 2 topics;
- **Commentator** bij 2 andere topics;
- **Observer** bij nog eens 4 andere topics.

Figuur 1: Een icosaëder met 12 topics en 30 deelnemers als "landkaart" voor een Brainspace

De twaalf teams met vijf leden werken in een drieslag aan hun topics: ze komen ieder drie keer bijeen in dezelfde samenstelling. Na drie gespreksrondes is 90% van het latente vermogen van de deelnemers en teams in de groep verspreid. In iedere ronde vinden er telkens twee parallelle teambijeenkomsten plaats tot alle twaalf topics (6x2) zijn besproken. Tijdens de bijeenkomsten wordt een strikt tijdschema gehanteerd met een maximale duur van 1,5 uur. De opstelling van een teambijeenkomst is gekoppeld aan de rolverdeling:

- **Het team** is inhoudelijk verantwoordelijk voor hun topic;
- **De facilitator** ondersteunt het team en treedt op als protocolbewaker;
- **De commentatoren** geven op gezette tijden inhoudelijke support aan het team om de kwaliteit van het teamwerk te bevorderen;
- **De observatoren** luisteren naar het team en de commentatoren zonder tussen te komen, kunnen switchen tussen teambijeenkomsten, uitkomsten bekijken en andere observatoren spreken.

Figuur 2: Opstelling en rolverdeling tijdens een teambijeenkomst

Deelnemers ervaren in deze werkwijze ruimte voor het inbrengen van eigen kennis. Deze krijgt een functie in het samenwerken aan uitkomsten en brengen op het niveau van het werksysteem gedeeld inzicht. Terwijl de hele Brainspace onder hoge druk wordt uitgevoerd, biedt de roldifferentiatie een optimale afwisseling van inspanning en ontspanning, waardoor stress noch verveling optreedt. Hoewel de directe bijdrage van iedere deelnemer zich concentreert op het teamniveau, wordt door resonantie het vermogen van de hele groep op coherente wijze met een 80-voud verhoogd in vergelijking met twaalf afzonderlijke teams.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Deelnemersgroep

#	Deelnemers	
1	Anja Liberton	
2	Carlien Nijdam	
3	Claudia Kooiman	
4	Dorien Schilder	
5	Francis Jongerius	
6	Ferdinand Spinnewijn	
7	Françoise Koole	
8	Henriëtte op den Brouw	
9	Henk Zielstra	
10	Hilde Kooiker	
11	Jaimie Ferdinandus	
12	Jos de Jong	
13	Johan Rietjens	
14	Jolanda Audenaerd	
15	Leendert-Jan Parlevliet	
16	Theo Verbart	
17	Marlies Schot	
18	Marjolein Struijs	
19	Madelein Winters	
20	Menno van den Hoek	
21	Marjo Schillings	
22	Marjan Glas	
23	Ellen Vercouteren	
24	Riaan Lous	
25	Vincent de Rooy	
26	Walter Ivens	
27	Wim Bakker	
28	Corrinne Dekker	

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Ondersteuningsteam

#	Ondersteuning	
29	Mike van de Wijnckel	organizer/lead facilitator
30	Bert van de Wijnckel	logisticus
31	Hans de Bruin	facilitator
32	Rita Dehaes	facilitator
33	Margot Tempelman	facilitator
34	Rosa van Rosendaal	facilitator
35	Kim Provoost	facilitator
36	Marlies van Eenennaam	facilitator
37	Brigitte Pommée	facilitator

*“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving
voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee
hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”*

Plenaire agendavorming: *“Importance Filter”*

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Stellingenmarkt

#	Verkochte stellingen
1	Meer kleinere snel af te ronden cursussen
2	Projecten voor en door studenten veroorzaken motivatie en betrokkenheid
3	We moeten opleiden voor het onderwijs zoals dat er in de toekomst uit gaat zien
4	Duurzaamheid is een onderdeel van de PABO
5	Betrek EVC van studenten in het onderwijsproces
6	Leren (samen) acteren in een professionele leergemeenschap vraagt lef van de expert (ons)
7	Er moet taalbeleid komen op de HZ
8	Het laagste goed in opleiden is het jezelf als docent overbodig maken, proces van zelfregulering bij de student dus
9	Creativiteit moet worden vorm gegeven in het curriculum breder dan bij de kunstvakken
10	Gaan voor vakmanschap (basiskennis) en meesterschap
11	Er is een structurele intensieve samenwerking tussen werkveld HZ studenten
12	Filosofie voor kinderen voor studenten en docenten is een noodzaak
13	Samen durven leren vraagt om een open mind
14	Studenten en docenten moeten lol beleven aan de opleiding
15	Het bouwen van een nieuw curriculum moet evidence-based gebeuren
16	Systeemdenken is vanzelfsprekend in de hele opleiding docenten-student-werkveld
17	Uitgangspunt van opleiden is aanspreken op kracht
18	Docenten moeten in het kader van professionalisering een buitenlandervaring kort of lang opdoen
19	Haal meer specifieke deskundigen binnen, die korte stevige kennis impulsen geven
20	Verantwoordelijkheid nemen hoort bij de professionaliteit van de (aanstaande) leerkracht
21	SLC is de rode draad in de opleiding + ontwikkeling van studenten
22	Alles draait om het leren (leven) van het kind
23	Studenten moet een buitenlandervaring (kort of lang) opdoen
24	De echte wereld (alle zintuigen gebruiken) moet meer worden ingezet
25	Veel contacten met andere hogescholen om zoveel mogelijk (master)trajecten te kunnen aanbieden
26	Topdown is flopdawn
27	Er moet verbinding zijn met de regio waarin scholen vanwege veranderende demografische omstandigheden, nieuwe onderwijsconcepten zoeken en identiteitsvraagstukken gaan oplossen. Wij leiden daarvoor op.
28	Samenwerken met Vlaanderen (Gent en Antwerpen) i.v.m. werkgelegenheid
29	Wij leiden op tot creatieve innovatieve mensen omwille van het kind en onderkennen het risico van aangepast gedrag door pressie, angst...
30	Alleen toetsing van hogere niveau's van Bloom mogen (vanaf 3) als summatief worden opgenomen in toetsplan PABO HZ

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Clusteren tot 12 topics als “landkaart” voor Brainspace

<i>Kleur</i>	<i>Topic</i>	<i>Stellingen</i>
Rood	Studenttalent	5, 14, 17, 21
Wit	Toetsen om betekenisvol te leren	30
Zwart	?	12, 13
L-Blauw	PLG	2, 6
Oranje	Theoretische basis	7, 15
Bruin	Passend onderwijs	22
Groen	Vakmanschap	1,10, 19
Geel	21st century	3, 4, 16
Goud	Naar buiten	18, 23
D-Blauw	Verbinden	11, 25, 26, 27, 28
Zilver	Autonomie	8, 20
Paars	Creativiteit	9, 24, 29

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Teamindeling naar 12 topics			
Rood	Studenttalent	Wit	Toetsen om betekenisvol te leren
<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>	<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>
Marlies Schot	Menno van den Hoek	Riaan Lous*	Claudia Kooiman
Jaimie Ferdinandus	Marjolein Struijs	Francoise Koole	Francis Jongerius
Anja Liberton	Ellen Vercouteren	Johan Rietjens	Theo Verbart
Ferdinand Spinnewijn	Henk Zielstra	Theo Verbart*	Riaan Lous
Walter Ivens	Jos de Jong	Hilde Kooiker	Marjo Schillings
Zwart	?	Licht-Blauw	PLG
<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>	<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>
Menno van den Hoek	Henriëtte op den Brouw	Claudia Kooiman	Dorien Schilder
Jolanda Audenaerd	Jaimie Ferdinandus	Anja Liberton	Theo Verbart
	Ferdinand Spinnewijn	Leendert-Jan Parlevliet	
Vincent de Rooy	Marjan Glas	Madelein Winters	Corrinne Dekker
Jos de Jong	Ellen Vercouteren	Riaan Lous	Johan Rietjens
Oranje	Theoretische basis	Bruin	Passend onderwijs
<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>	<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>
Marlies Schot	Claudia Kooiman	Hilde Kooiker	Menno van den Hoek
Francis Jongerius	Francoise Koole	Marjolein Struijs	Jaimie Ferdinandus
Dorien Schilder		Marjan Glas	Carlien Nijdam
Jolanda Audenaerd	Madelein Winters	Leendert-Jan Parlevliet	Vincent de Rooy
Theo Verbart	Wim Bakker	Ellen Vercouteren	Walter Ivens
Groen	Vakmanschap	Geel	21st century
<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>	<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>
Henriëtte op den Brouw	Marlies Schot	Corrinne Dekker	Hilde Kooiker
Ellen Vercouteren	Ferdinand Spinnewijn	Walter Ivens	Leendert-Jan Parlevliet
Francoise Koole	Jolanda Audenaerd	Theo Verbart	Johan Rietjens
Henk Zielstra	Jos de Jong	Vincent de Rooy	Carlien Nijdam
	Wim Bakker	Marjo Schillings	Riaan Lous
Goud	Naar buiten	Donker-Blauw	Verbinden
<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>	<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>
Jaimie Ferdinandus	Hilde Kooiker	Corrinne Dekker	Marlies Schot
Francis Jongerius	Marjan Glas	Marjolein Struijs	Anja Liberton
Carlien Nijdam			Dorien Schilder
Riaan Lous	Vincent de Rooy	Jos de Jong	Henk Zielstra
Henriëtte op den Brouw	Marjo Schillings	Wim Bakker	Madelein Winters
Zilver	Autonomie	Paars	Creativiteit
<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>	<i>teamleden</i>	<i>commentatoren</i>
Menno van den Hoek	Corrinne Dekker	Claudia Kooiman	Henriëtte op den Brouw
Dorien Schilder	Anja Liberton	Ferdinand Spinnewijn	Francis Jongerius
Johan Rietjens	Walter Ivens	Marjan Glas	Jolanda Audenaerd
Henk Zielstra	Leendert-Jan Parlevliet	Marjo Schillings	Francoise Koole
Carlien Nijdam	Marjolein Struijs	Wim Bakker	

*: wild card posities, vanwege te weinig teamleden op 4 april 2013.

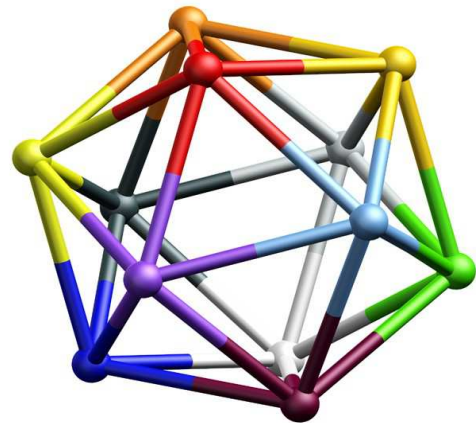
“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Orthogonale sets uit de Brainspace

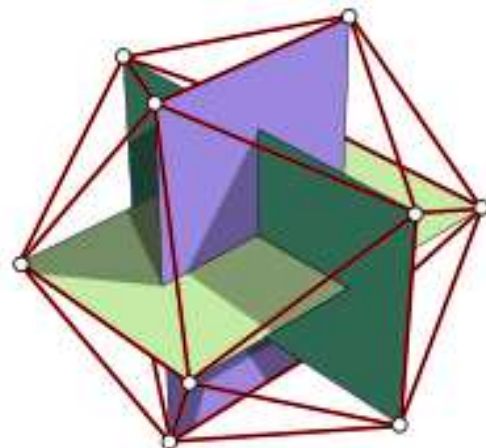
Eerste orthogonale set		
positie		deelnemer
Oranje	Rood	Marlies Schot
Wit	Bruin	Hilde Kooiker
Zwart	Zilver	Menno van den Hoek
Paars	Licht Blauw	Claudia Kooiman
Geel	Donker Blauw	Corrinne Dekker
Goud	Groen	Henriëtte op den Brouw
Tweede orthogonale set		
positie		deelnemer
Rood	Goud	Jaimie Ferdinandus
Oranje	Zwart	Jolanda Audenaerd
Bruin	Licht Blauw	Leendert-Jan Parlevliet
Wit	Donker Blauw	
Zilver	Groen	Henk Zielstra
Paars	Geel	Marjo Schillings
Derde orthogonale set		
positie		deelnemer
Rood	Licht Blauw	Anja Liberton
Oranje	Geel	Theo Verbart
Bruin	Groen	Ellen Vercouteren
Wit	Zwart	
Zilver	Goud	Carlien Nijdam
Paars	Donker Blauw	Wim Bakker
Vierde orthogonale set		
positie		deelnemer
Rood	Paars	Ferdinand Spinnewijn
Oranje	Goud	Francis Jongerius
Bruin	Donker Blauw	Marjolein Struijs
Wit	Zilver	Johan Rietjens
Zwart	Geel	Vincent de Rooy
Groen	Licht Blauw	Madelein Winters
Vijfde orthogonale set		
positie		deelnemer
Rood	Geel	Walter Ivens
Oranje	Zilver	Dorien Schilder
Bruin	Paars	Marjan Glas
Wit	Groen	Francoise Koole
Zwart	Donker Blauw	Jos de Jong
Goud	Licht Blauw	Riaan Lous

Wat zijn “orthogonale sets”?

Een orthogonale set is een “dwarsdoorsnede” van de Brainspace die telkens uit max. 6 personen bestaat. Een Brainspace met een groep van 30 deelnemers bestaat uit 5 van deze orthogonale sets. Het team van 6 personen in een zo’n set belichaamt alle 12 topics vanwege ieders positie op de landkaart van de Brainspace (zie tabel). De indeling naar orthogonale sets is dus niet hetzelfde als de teamindeling naar 12 topics, maar doorkruist deze 12 teams juist.

In de onderstaande ruimteteiguur is één van de vijf orthogonale sets te zien. Deze teams kunnen in het vervolg van de Expeditie Pabo HZ handig zijn om vervolgbijeenkomsten of interviews te organiseren met behoud van de 12 topics uit de Brainspace.

*“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving
voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee
hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”*

Uitkomsten Teambijeenkomsten Ronde 1-2-3

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

ROOD 1

Studenttalent

1. Flexibel curriculum. Kernewwoorden: versnelling en uitdaging
2. DLC is de rode draad
3. Versnelling middels herkenning en erkenning van talenten
4. Hoog niveau nastreven door middel van zinvolle uitdaging
5. Docent is belangrijk, moet voor hem/haar voldoen aan:
  - a. Behapbaar
  - b. Uitdagend
6. Docenttalent inzetten voor taken

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

ROOD 2

Studenttalent

- Opleiding moet flexibeler
- Taken van slc duidelijk omschreven
- Ruimte voor talenten en mogelijkheden voor studenten en docenten
- Basisles + meerdere keuzemogelijkheden ter verdieping
- Gebruik van tools binnen slc ter ondersteuning van ontdekken van talenten en daarop te reflecteren + opbouw aanbieden in reflectievaardigheden

---

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

ROOD 3

Studenttalent

- Motiverend als je taken aansluiten bij je talent
- Verdieping en vervolg SKG
- Rol portfolio in flexibel curriculum
Flexibel: workshops, werkveld, type opdracht/ keuzes
Talentmanagement??...
- Denken vanuit systeem i.p.v uit vakken

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

WIT 1 **Toetsen om** **betekenisvol te leren**

- Er is een voedingsbodem voor de stelling: summatief toetsen in betekenisvolle omgevingen.
- Problemen en bezwaren (bijv. garantie van voldoende kennisbodem) meenemen.
- Alle niveau's van Bloom.
- Eigenaarschap? Docent of student?
- Eigen verantwoordelijkheid van student.
- Casuïstiek uit de praktijk.
- Eerst wat, dan hoe.
- Geen angst.
- Werkveld mee laten beoordelen/WPA
- Levenschte casuïstiek plus toest.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

WIT 2 **Toetsen om** **betekenisvol te leren**

- Coaching is in formatieve zin ook toetsing.
- Andere dimensie dan alleen maatschappelijk relevantie: persoonlijke ontwikkeling.
- Inzicht krijgen en werken aan kernkwaliteiten moet een plek krijgen in de Pabo.
- Het hoe en of dit te kwantificeren is moet worden onderzocht (experts in schakelen).
- Mogelijke hoe's: supervisie/supervisie/peer review
- Ruis op de lijn over het begrip kernkwaliteiten, nader uitdiepen.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

WIT 3 **Toetsen om** **betekenisvol te leren**

Kernkwaliteiten zijn meetbaar.

Nulmeting (psychologische test) en eindmeting, vergelijk Politie academie

Wat willen we met resultaten /nulmeting

In P moment inbouwen

Summatieve aspect is nog vraagteken

Krachtgericht coachen/scholing

Portfolio / volgsysteem

Langduriger volgen door meerdere personen

Tijd en tools.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

ZWART 1

?

Studenten mogen zelf onbevangen denken en vragen stellen

Een vak “filosofie met kinderen”

Leren kritisch denken in alle anderen onderwijsvakken

Kritisch denken versus “resultaat” en “het goeie antwoord”

Studenten EN docenten hebben een open houding

Mentale ruimte

Ruimte om je onderwijs anders vorm te geven

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

ZWART 2

?

Onderwijsvisie duidelijk krijgen, cq formuleren voor hele pabo

Visie vertalen naar curriculum

* Kritisch, methodisch, analytisch denken voor studenten en docenten (aandacht voor reflectie)

Kennis hebben van elkaars vakinhoud en weten hoe collega omgaat met *

Apart vak “filosofie met kinderen”

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

ZWART 3

?

We denken

Theorie en praktijk komen samen

Kritisch, methodisch, analytisch en systemisch denken voor studenten en docenten met aandacht voor reflectie

Leren kijken vanuit verschillende perspectieven

“Vorbereidende feedback” model

Opbouw van PABO naar PABO 4

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

LICHT-BLAUW 1

PLG

Enorme stap om op deze manier op te leiden

Hoge verwachtingen, lastig te combineren met klassiek curriculum

Je doet het wel of niet/ met zijn allen of niet

Goede plek geven is lastig

Probleem van verschillende fasen van de opleiding van studenten, hier is een rol voor de expert weggelegd

Studenten zijn positief maar onzeker, goede begeleiding om zelf verantwoordelijkheid te nemen

Is nu extra werk voor student, maar wel belangrijk voor de ontwikkeling

Nascholing voor startende leerkrachten

Wat is er voor nodig om in het klassieke onderwijs te passen? Studenten in groepen laten werken aan vragen uit de praktijk

Ruimte voor academisering -> zelfregulering/ motivatie, actie onderzoek in de basis van de opleiding

Dit vraagt een grote omslag: is er draagvlak voor? Groeimodel nodig: van 30 naar verdubbeling in 2 jaar?

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

LICHT-BLAUW 2

PLG

Over PLG is nog heel veel te ontdekken, te discussiëren en te onderzoeken. Zoals:

- mate waarin plg huidig curriculum kan vervangen
- organiseerbaarheid, zie zij instromers

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

LICHT-BLAUW 3

PLG

Het onderzoeksmatig werken in de PLG vergt goede afstemming tussen studenten en begeleiders

= afstemming tussen vakken, onderzoeksleerlijn en PLG

Competenties moeten helder zijn voor studenten → verwachtingen

Docenten moeten geschoold worden in het behalen van begeleiders competenties

Studenten helderheid en richting geven zonder vast te houden aan fases.

Meegaan in flow van student en betrokkenheidsfases zien als richtlijn voor de begeleiding niet als strak kader

PLG maakt talenten mogelijk van

Kinderen

Studenten

Leerkrachten

docenten

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

ORANJE 1

Theoretische basis

- Binnen HZ geen taalbeleid, moeten wij het voortouw nemen?
- Er moet in de toekomst meer gekeken worden naar de Engelse taal.
- Taalgebruik moet actief gedragen worden.
- Voorwaarden moeten vastgelegd worden.
- Inzicht in inhoud (EB) en jargon (eigen vakgebied en andere)
- Kijken naar andere hogescholen: - taalgebruik en curriculum

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

ORANJE 2

Theoretische basis

- Bij taalbeleid hoort ook een praktische uitwerking en voorwaarden
- Good practises andere pabo's → curricula
- Tegemoet komen aan verschillen en leerstijlen van studenten

---

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

ORANJE 3

Theoretische basis

- Onderzoek naar compensatiemogelijkheden
- Kennis delen docenten: ruimte en tijd noodzakelijk
- Onderzoek voor- en nadelen Utrechtse model
- Delen ervaringen DOS + communicatie aanscherpen DOS
- Grondhouding Evidence based van docenten

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

BRUIN 1

Passend onderwijs

Onderzoekende houding niet via stramien, vanaf 1^e jaar, visie & instrumenten.

Zelf (PABO docenten) ook doen, voorbeeldrol.

Uitgaan van vragen van kinderen en studenten vraagt paradigma wisseling, van overdrachtsmodel naar onderzoek, plaats van kennis verschuift.

Passend onderwijs is complexe opdracht.

Passend onderwijs oppakken als boeiend onderwijs, als kans om goed onderwijs voor kind te geven.

Vragen van leerlingen als essentieel onderdeel van leerwerkplek omgeving.

Onderwijs maken samen MET kinderen.

Lerende organisatie.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

BRUIN 2

Passend onderwijs

- Onderzoekende/kritische houding is noodzakelijke voorwaarde.
- Verder gaan met dialogiseren.
- Persoonlijkhedenontwikkeling.
- Leerwerkplek omgeving in curriculum, vanaf jaar 1.
- Samenwerken met basisscholen.

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

BRUIN 3

Passend onderwijs

Consequenties studentgericht onderwijs verder uitwerken
Onderzoeken leerprocesgerichte didactiek
Passend en boeiend onderwijs gaat hand in hand
Werkplek leren als beloftevolle vorm
Leerproces centraal op alle niveaus.

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

GROEN 1

Vakmanschap

Inventaris eigen kracht

WAT aanbieden – HOE aanbieden en DOOR WIE aanbieden

Motivatie door transparant curriculum met korte modules

Bepalende zaken uit de praktijk (bijvoorbeeld Parnassus) moeten door student gekend zijn

***Een met het werkveld geïntegreerd leerconcept ontwikkelen
DOS als mogelijk uit te bouwen concept***

Didactiek / persoonlijke ontwikkeling integreren in de kennisbasis

---

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2e Bijeenkomst

GROEN 2

Vakmanschap

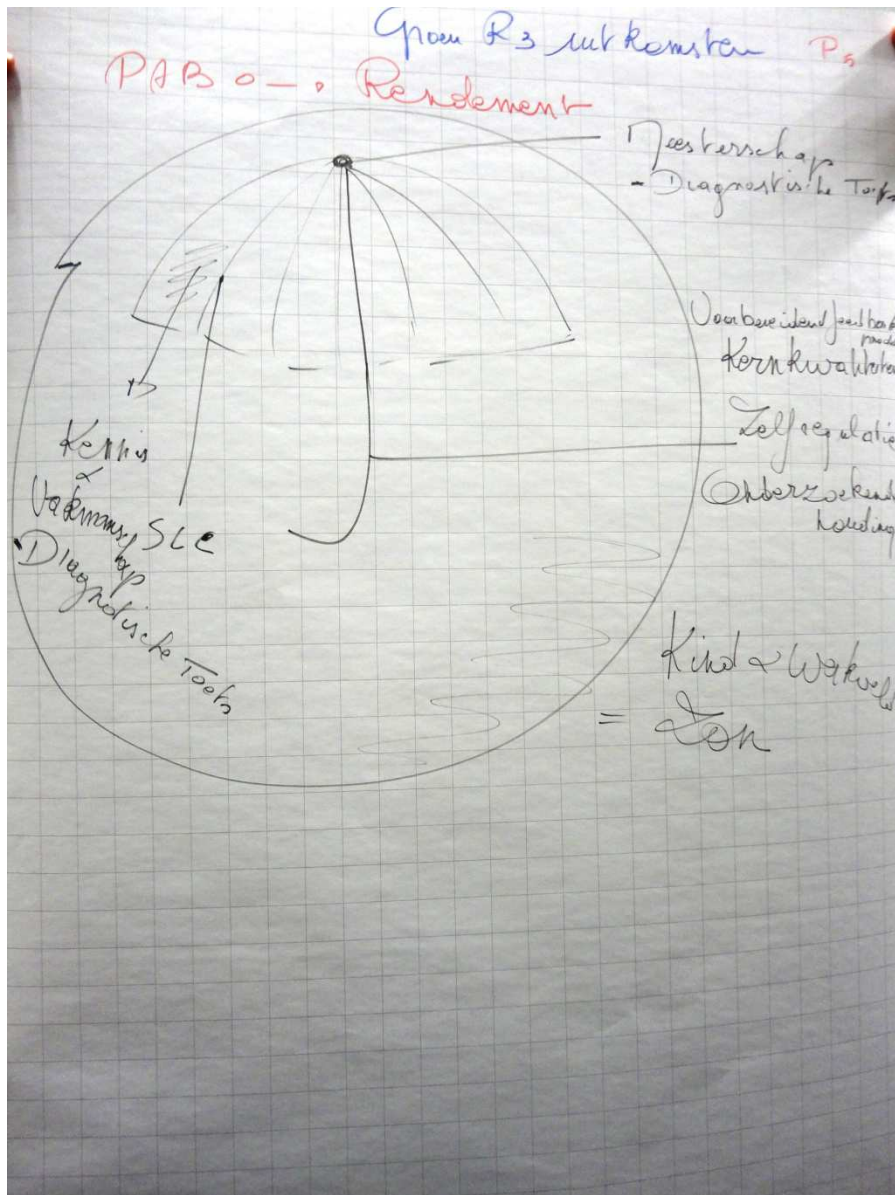
- Vakmanschap = oké
Meesterschapsontwikkeling uitbouwen
Dwz persoonlijke ontwikkeling voor student EN docent
- docenten ontwikkelen tot coaches
Dwz kernkwaliteiten en kernreflectie beheersen en begeleiden
- sturen op ontwikkeling van de student
- flexibilisering in vakmanschap en meesterschap

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

GROEN 3

Vakmanschap

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

GEEL 1

21st century

Skills: samenwerking, communicatie, ICT geletterdheid, sociale/culture vaardigheden, kritisch denken, creativiteit en probleem oplossend vermogen.

Veel intensiver samenwerken met andere stakeholders buiten HZ

Duurzaamheid in alles verweven

Duurzaamheid als houding

Keuzes op basis van visie

Balans verstilling en actie

Ruimte en tijd inbouwen om kennis te kunnen delen om duurzaamheid te realiseren

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

GEEL 2

21st century

Driehoek HZ – Stakeholders – toekomst met centraal visie en missie in het licht van de onbekende toekomst 21st century skills

Aandachtspunten:

Identificeren en inventariseren stakeholders

Overkoepelend thema wereldburgerschap

Wat betekent dit voor elke rol?

Middel en geen doel op zich

Het draait om de goede leerkracht.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

GEEL 3

21st century

Grondhouding moet creatief en filosofisch zijn

Aansluiten bij wereldbeeld van jongeren en kinderen om inzicht te krijgen in de toekomst!

Leren omgaan met perspectiefwisseling op alle niveaus

Dialogo aangaan met collega's, studenten, kinderen en scholen

Door digitaal en analoog netwerken

Vergroten van de vaardigheden rondom coaching

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

GOUD 1

Naar buiten

Wereldburgerschap – onderzoekende houding (vanuit je eigen waarden)

Internationalisering door het curriculum heen integreren

Engels basisniveau noodzakelijk

Zoeken mogelijkheden HZ breed

Internationalisering werkgelegenheid

Iedereen moet naar buiten: zowel docent als student

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

GOUD 2

Naar buiten

- Onderzoek in het buitenland zou mogelijk moeten zijn voor docenten en studenten + werkveld.
- Grensverleggend letterlijk en figuurlijk, kan dus ook in het binnenland zijn!
- Wereldburgerschap centraal stellen = doel
- Visie op internationalisering in de opleiding
- Samenwerking binnen hz – onderzoek – internationaal

Zie uitgewerkte idealen!

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

GOUD 3

Naar buiten

- Ontwikkelingslijn van de student met als uitgangspunt WBS in portfolio.
- Portfolio:
  - o Reflectie
  - o Grondhouding
  - o Verantwoordelijkheid van de student.
- Idealen:
  - o Onderzoekende houding van docent
  - o Eigen buitenlandervaring docent
- Basisscholen, leerlingen meenemen in WBS
- Engelse taal is een middel.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

DONKER-BLAUW 1

Verbinden

- Samen leren → samen sterker (begin bij jezelf).
- Pabo als bindmiddel/spil (taxonomie van Bloem).
- Dialoog voeren.
- Welk middel? O.a. d.m.v. conferentie, over landsgrenzen heen. Maak het zichtbaar voor beleidsmakers.
- Het *wij* gevoel, onder voorwaarden. In gezamenlijkheid doelen en voorwaarden bepalen.
- Gebruik externe expertise en onderzoek.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

DONKER-BLAUW 2

Verbinden

- In grotere kaders denken: systeemdenken.
- De ontmoeting als bindmiddel.
- Gebruik maken van ieders kracht/kwaliteiten in wederkerigheid.
- Oude stagesysteem loslaten, maak gebruik van leerwerkplekthema's.

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplekomgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

DONKER-BLAUW 3

Verbinden

Leerwerkplek is lopend buffet waar hele scala van onderwijs aan bod komt zodat student na 4 jaar zich heeft kunnen bedienen waardoor hij startbekwaam is.

+ uitkomsten ronde 2 donker blauw

Vakintegratie wordt verder genuanceerd

Kansen benutten voor alle betrokkenen via samenwerking.

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

ZILVER 1

Autonomie

Principe van zelfregulering is een gedeeld principe

Verantwoordelijkheid nemen voor verandering

Rol VO richting HBO – PABO & PO

Flexibel programma

SLC en coachende docent

Model als basis

Vragende, onderzoekende rol voor student

Zelfregulering = gedeeld principe maar... vanuit fasering

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

ZILVER 2

Autonomie

Visie ontwikkelen over hoe je met zelfregulering omgaat

Instructional design model – bijvoorbeeld 4C-ID

Zelfregulering staat niet op zich, wordt niet apart getoetst

Zelfregulering is integraal in de opleiding aanwezig

Portfolio → vrijheid in de vorm; de student levert bewijzen van hoe hij evolueert

Wat is zelfregulering? “Boeckaerts” 6-blokkenmodel leren kennen

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

ZILVER 3

Autonomie

Zelfregulering: nadrukkelijk meenemen in nieuw curriculum
= wezenlijk onderdeel
Moet onderwezen
Integraal & door alle posities en rollen

Begeleiding: door student-coaches in (jaaroverstijgende?) leerteams
Werkveld binnen PLG

Monitoren van deze rode draad mag niet ontbreken

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 1e Bijeenkomst

PAARS 1

Creativiteit

Creativiteit meenemen in het verwoorden van de visie.
Creativiteit als één van de 21e eeuwse vaardigheden voor curriculum.
Creativiteit vraagt paradigmashift.
Kennis blijft belangrijk.
Basisvoorwaarde voor creativiteit is verwondering.
Creativiteit komt in het hele curriculum terug.
Onbekende aandurven.
Creativiteit is een kwaliteit die iedereen heeft, verder stimuleren.

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

PAARS 2

Creativiteit

- Hoe: materiaal/methoden zijn beschikbaar. We mogen er in groeien.
- Loslaten van time slots.
- Creativiteit stimuleren in lessen gaat vanzelf indien docent er van bewust is.
- Creatief curriculum
- Analogiedenken
- Competenties/rollen/waarden/kernkwaliteiten.
- Cursus: creatief handelen/filosofie
- Link naar de basisschool: het innovatieve overbengen.
- Faciliteren en professionaliseren om creativiteit in grondhouding te verankeren.

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

PAARS 3

Creativiteit

Creativiteit is een grondhouding inclusief reflectie, meer dan alleen creatief zijn: wendbaar zijn in je gedachten en metale modellen kunnen onderzoeken.

Niet: alles ter discussie stellen, bepaalde kennis staat vast. Voorkomt dat het een ongrijpbaar begrip blijft.

Als instituut moet je een flexibele structuur neerzetten zonder chaos te creëren. We leren studenten gebruik te maken van modellen zoals theorie U.

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Plenaire actiemarkt: “Actieplan Expeditie Pabo-HZ”

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Van de Wijnckel Adviezen BV

“Wat is er voor nodig om een betekenisvolle leerwerkplek omgeving voor (aanstaande) leerkrachten in te richten waarmee hun motivatie wordt gestimuleerd en studierendement wordt geoptimaliseerd?”

Actielijst

#	Naam actie	Onderwerp	Eigenaar
1	Transparant en flexibele competentie breakdown	Vakmanschap + meesterschap ontwikkelen i.s.m. docenten + studenten + werkveld.	Ellen Vercouteren
2	Creativiteit als basisprincipes	Creativiteit als één van de basisprincipes voor (ontwikkelen van) curriculum.	Marjan Glas
3	Wereldburgerschap in de Pabo	Wereldburgerschap in het curriculum van de Pabo.	Carlien Nijdam
4	Visieontwikkeling	Naar een curriculum waarin het centrale doel is: de kritisch, genuanceerd denkende student.	Menno van den Hoek
5	Taalbeleid Pabo	Taalbeleid Pabo	Hilde Kooiker – den Boer
6	Flexibel roosteren, hoe doe je dat? Rekenkamerfunctie	Roostering in een nieuw curriculum.	Marlies Schot
7	Onderzoek	Verkenning van kansen voor actieonderzoek in PLG.	Leendert-Jan Parleviet
8	Weg met de systeemdwang	Flexibel rooster	Wim Bakker
9	Betekenisvol toetsen in een nieuw curriculum	Toetsing	Johan Rietjens
10	Kernreflecties	Kernreflectie	Jos de Jong
11	Talenten van studenten/docenten/werkveld stimuleren	Talentengebruik stimuleren.	Walter Ivens
12	Grondhouding	In kaart brengen grondhouding.	Marjan Glas
13	Intensiveren buitenlandstages	Stages in het buitenland.	Walter Ivens
14	Boeiend onderwijs	21st century	Marjan Glas
15	“Wat werkt op de Pabo?”	Intervisie tussen docenten rondom het thema: “Hoe maak ik mijn lessen boeiend voor studenten?”	Hilde Kooiker – den Boer
16	Academische Pabo	Academische Pabo	Leendert-Jan Parleviet
17	21st century skills in persoonlijke grondhouding	21st century skills	Marjo Schillings
18	PLG in actie... en verder	De ervaringen tot nu toe op de DOS-scholen met elkaar delen	(A) Theo Verbart / (B) Corrinne Dekker

Vlissingen, 4 & 5 april 2013

Actie ①

Naam actie: Transparant en flexibele competentie breakdown

Onderwerp: Vakmanschap + meesterschap ontwikkelen i.s.m. docenten + studenten + werkveld.

Eigenaar: Ellen Vercouteren

Beschrijving: -

Waar: HZ + basisschool

Wanneer: Per direct. (Hoe) aansluiten bij DOS/OIDS.

Deelnemers:

1. Vincent de Rooy	7. Anja Liberton	13. Leendert-Jan Parleviet
2. Marlies Schot	8. Walter Ivens	14. Claudia Kooiman
3. Francis Jongerius	9. Marjan Glas	15. Johan Rietjens
4. Jos de Jong	10. Corrinne Dekker	
5. Riaan Lous	11. Wim Bakker	
6. Francoise Koole	12. Marjolein Struijs	

Actie ②

Naam actie: Creativiteit als basisprincipes

Onderwerp: Creativiteit als één van de basisprincipes voor (ontwikkelen van) curriculum.

Eigenaar: Marjan Glas

Beschrijving: -

Waar: -

Wanneer: -

Deelnemers:

1. Carlien Nijdam
2. Ellen Vercouteren
3. Marjo Schillings
4. Dorien Schilder
5. Wim Bakker
6. Claudia Kooiman

Actie ③

Naam actie: Wereldburgerschap in de Pabo

Onderwerp: Wereldburgerschap in het curriculum van de Pabo.

Eigenaar: Carlien Nijdam

Beschrijving:

Verkennen van mogelijkheden voor de Pabo. Hierbij denkend aan PO – Pabo. Eerste invulling komt vanuit duurzaamheid.

Waar: HZ → 1^e overleg.

Wanneer: 18 april a.s. overleg met contactpersoon www.duurzamepabo.nl

Deelnemers:

1. Vincent de Rooy
2. Walter Ivens
3. Menno van den Hoek
4. Marjan Glas
5. Theo Verbart
6. Riaan Lous

Actie ④

Naam actie: Visieontwikkeling

Onderwerp: Naar een curriculum waarin het centrale doel is:
de kritisch, genuanceerd denkende student.

Eigenaar: Menno van den Hoek

Beschrijving:

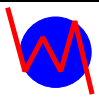
We onderzoeken de mogelijkheden om een “nieuw” curriculum te ontwikkelen waarin het centrale doel is een genuanceerd denkende student (docent etc.) die kritisch zijn eigen denken overziet waar ook de ontwikkelingen in het onderwijs etc.

Waar: Pabo + basisschool.

Wanneer: -

Deelnemers:

1. Vincent de Rooy	7. Paulien Honkoop
2. Wim Bakker	8. Marjan Glas
3. Riaan Lous	
4. Ellen Vercouteren	
5. Marjolein Struijs	
6. Claudia Kooiman	

Actie ⑤

Naam actie: Taalbeleid Pabo

Onderwerp: Taalbeleid Pabo

Eigenaar: Hilde Kooiker – den Boer

Beschrijving:

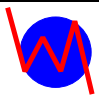
Opzetten taalbeleid Pabo, verbanden leggen met taalbeleid HZ. Contact leggen met andere hogescholen, Platform Taalbeleid (Vlaanderen/Nederland).

Waar: -

Wanneer: -

Deelnemers: (Vakgroep Nederlands)

1. Henriëtte op den Brouw
2. Dorien Schilder
3. Marjolein Struijs
4. Leendert-Jan Parleviet
5. Francis Jongerius

Actie ⑥

Naam actie: Flexibel roosteren, hoe doe je dat? Rekenkamerfunctie

Onderwerp: Roostering in een nieuw curriculum.

Eigenaar: Marlies Schot

Beschrijving:

Wat is er technisch voor nodig om flexibel te kunnen roosteren? Zijn ideeën voor een nieuw curriculum in de praktijk haalbaar (rekenkamerfunctie)?

Waar: HZ

Wanneer: Vanaf mei 2013 in samenspraak met actie ① en andere acties.

Deelnemers:

1. Ellen Vercouteren
2. Riaan Lous
3. Wim Bakker

Actie ⑦

Naam actie: Onderzoek

Onderwerp: Verkenning van kansen voor actieonderzoek in PLG.

Eigenaar: Leendert-Jan Parleviet

Beschrijving:

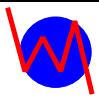
Zie onderwerp.

Waar: -

Wanneer: -

Deelnemers:

1. Marjolein Struijs
2. Riaan Lous
3. Corrinne Dekker
4. Anja Liberton
5. Carlien Nijdam
6. Francoise Koole

Actie ⑧

Naam actie: Weg met de systeemdwang

Onderwerp: Flexibel rooster

Eigenaar: Wim Bakker

Beschrijving:

Met kleinere eenheden (bouwstenen) bouw je flexibel. De kunst is om een rooster technisch systeem te bedenken waardoor behoeftes en doelen gerealiseerd kunnen worden; 2 acties: onderwijskundig & technisch.

Waar: -

Wanneer: -

Deelnemers:

1. Ellen Vercouteren
2. Marlies Schot

Actie ⑨

Naam actie: Betekenisvol toetsen in een nieuw curriculum

Onderwerp: Toetsing

Eigenaar: Johan Rietjens

Beschrijving:

- Mogelijkheden onderzoek casestoetsing Bloom 3^e niveau en hoger + formatieve toetsing onderliggende kenniselementen op lager niveau.
- Onderzoeken of al aanwezige LEMO-test als voormeting gebruikt kan worden bij toetsing persoonskenmerken. Zo nee, welke dan?
- Onderzoeken (literatuur, expert?) of en hoe kernkwaliteiten te ontwikkelen zijn.
- Onderzoeken of we een norm willen stellen voor ontwikkeling persoonskenmerken.

Waar: -

Wanneer: start in 2013

Deelnemers:

1. Francoise Koole
2. Marlies Schot
3. Marjolein Struijs
4. Claudia Kooiman
5. Madelein Winters
6. Ellen Vercouteren

Actie ⑩

Naam actie: Kernreflecties

Onderwerp: Kernreflectie

Eigenaar: Jos de Jong

Beschrijving:

Kernreflecties als zelfsturingsmechanisme t.b.v. de ontwikkeling van de student binnen het curriculum c.q. opleiding, maar ook voor docenten/mentoren (stakeholders).

Waar: HZ / leerwerkplek

Wanneer: start 2013

Deelnemers:

1. Ellen Vercouteren	7. Marjan Glas
2. Corrinne Dekker	8. Hilde Kooiker
3. Theo Verbart	9. Claudia Kooiman
4. Marjo Schillings	10. Marjolein Struijs
5. Paulien Honkoop	11. Vincent de Rooy
6. Francoise Koole	

Actie ①①

Naam actie: Talenten van studenten/docenten/werkveld stimuleren

Onderwerp: Talentengebruik stimuleren.

Eigenaar: Walter Ivens

Beschrijving:

Mogelijkheden onderzoeken om in een nieuw curriculum zoveel mogelijk talenten van studenten/docenten/werkveld aan bod te laten komen.

Waar: PE 005

Wanneer: start 2013

Deelnemers:

1. Hilde Kooiker
2. Ferdinand Spinnewijn
3. Carlien Nijdam
4. Anja Liberton
5. Madelein Winters
6. Wim Bakker

Actie ⑫

Naam actie: Grondhouding

Onderwerp: In kaart brengen grondhouding.

Eigenaar: Marjan Glas

Beschrijving:

In kaart brengen van alle aspecten behorend bij grondhouding docent (ook SLC, (groeps)mentor) en implementatie in team.

Waar: HZ

Wanneer: na de meivakantie op een donderdagmiddag

Deelnemers:

1. Vincent de Rooy
2. Riaan Lous
3. Hilde Kooiker
4. Theo Verbart

Actie ⑬

Naam actie: Intensiveren buitenlandstages

Onderwerp: Stages in het buitenland.

Eigenaar: Walter Ivens

Beschrijving:

Er zijn al studenten die LIO-stage in Antwerpen lopen; ook afstudeerders onderzoek en minor. We willen onderzoeken hoe dit kan worden uitgebreid.

Waar: HZ

Wanneer: start mei 2013

Deelnemers:

1. Carlien Nijdam
2. Jos de Jong
3. Francis Jongerius
4. Henriëtte op den Brouw

Actie ①④

Naam actie: Boeiend onderwijs

Onderwerp: 21st century

Eigenaar: Marjan Glas

Beschrijving:

We onderzoeken hoe en waar “boeiend onderwijs” (skills, mindfulness, kernkwaliteiten, Theory U) in het leerplekcurriculum kan worden opgenomen.

Waar: HZ + basisschool

Wanneer: spoedig

Deelnemers:

1. Corrinne Dekker
2. Ellen Vercouteren
3. Carlien Nijdam

Actie 15

Naam actie: “Wat werkt op de Pabo?”

Onderwerp: Intervisie tussen docenten rondom het thema:
“Hoe maak ik mijn lessen boeiend voor studenten?”

Eigenaar: Hilde Kooiker

Beschrijving:

Docenten Pabo gaan met elkaar in gesprek over hun lessen, dragen zelf onderwerpen aan. Evt. bij elkaar in de les kijken. Hier ook studenten in betrekken.

Waar: @HZ

Wanneer: z.s.m.

Deelnemers:

1. Marjan Glas
2. Francis Jongerius
3. Françoise Koole
4. Ellen Vercouteren
5. Madelein Winters
6. Claudia Kooiman

Actie ①⑥

Naam actie: Academische Pabo

Onderwerp: Academische Pabo

Eigenaar: Leendert-Jan Parleviet

Beschrijving:

Plan van aanpak maken voor academische Pabo in samenwerking met O.K.

Waar: -

Wanneer: -

Deelnemers:

1. Hilde Kooiker
2. Marjan Glas

Actie ①7

Naam actie: 21st century skills in persoonlijke grondhouding

Onderwerp: 21st century skills

Eigenaar: Marjo Schillings

Beschrijving:

Wat is een concrete manier om 21st century skills in de persoonlijke grondhouding van de docenten te krijgen?

Waar: -

Wanneer: -

Deelnemers:

1. Marlies Schot
2. Ellen Vercouteren
3. Wim Bakker
4. Jos de Jong
5. Vincent de Rooy
6. Riaan Lous

Actie 18

Naam actie: PLG in actie... en verder

Onderwerp: De ervaringen tot nu toe op de DOS-scholen met elkaar delen

Eigenaar: (A) Theo Verbart / (B) Corrinne Dekker

Beschrijving:

Het delen van de ervaringen tot nu toe op de DOS-scholen.

Waar:
A: Op de Pabo
B: OIDS-bijeenkomst / HZ.

Wanneer:
A: Tijdens studiemiddag
B: Tijdens OIDS-bijeenkomst.

Deelnemers:

1. Marlies Schot
2. Marjolein Struijs